

Trg dela v prihodnosti skozi oči mladih

Globalna platforma Challenge : Future za globalne priložnosti mladih

Ko se ozremo na čas zadnjih 10.000 let, ne moremo mimo spoznanj, da se je človekov odnos do sveta v tem času zelo spremenjal. Civilizacijska obdobja se razlikujejo v temeljnih elementih odnosa do okolja, družbe in samega sebe. Razlikujejo se po sistemu vrednot, ključnih elementih ustvarjanja dodane vrednosti, družbenih strukturah in odnosu do virov moči, ki spreminjajo podobo vsega, kar je (slika 1).

Vse to je ves čas vplivalo na modele učenja, izobraževalne modele in načine sprejemanja novega v družbi. Oglejmo si denimo našo civilizacijo. Zanj je značilna močna tehnološka orientacija; tehnologije so bile do nedavnega ključni vzvod za generiranje dodane vrednosti. Podrobnejši pogled tega obdobja na odnos do ljudi, učenja, nabiranja izkušenj in intuicije, kot virov informacij za odločanje, kreativno mišljenje, inoviranje in udeležanje, nam pokaže zanimiv trend. Od strogega hierarhičnega odnosa, ko so bili ljudje tretirani kot delovna sila, smo z uveljavitvijo kakovosti kot vzvoda za ustvarjanje dodane vrednosti vse bolj začeli poudarjati pomen znanja in ljudi. Slednje smo priključili skupini ključnih virov, ki jih je treba upravljati.¹ Nato se je zavest o pomenu ljudi samo še

stopnjevala. Slednje je razvidno tudi iz izrazoslovja, saj se človeški viri preoblikujejo v človeški kapital in končno, v četrtem obdobju, uporabljamo preprosto izraz ljudje (slika 2). Kot bo razvidno iz rezultatov ankete, ki sledi, opisan razvoj vse bolj razumejo in živijo tudi mladi ne glede na njihovo geografsko pripadnost.

Prihodnost dela (The Future of Work)

Celoletni projekt *Challenge : Future The Future of Work* je pokazal, da tehnologija še vedno pomembno zaznamuje naše življenje, ponuja orodja za vse večje sodelovanje, soustvarjanje in osveščeno sobivanje. Vendar nam pogled nazaj pokaže presenetljivo dinamiko, ki smo ji bili podvrženi na področju povezovanja, komuniciranja, sodelovanja in soustvarjanja. Pred desetimi leti smo delali in živeli brez Facebooka, Googlea in Wikipedije. Še deset let pred tem nismo poznali ne interneta ne svetovnega omrežja. Danes si takšnega dela in življenja ne znamo več niti predstavljati. Tehnologija, ki se z veliko hitrostjo spreminja, je zaznamovala način našega dela, učenja in vplivala na globalizacijo našega življenja.

Sočasno se pojavljajo mnoga nova vprašanja.

Ali gre res le za vprašanje tehnologije in njenega razvoja? Ali ne gre tudi za prenos centrov gospodarske in politične moči, delovanje v spremenjenih razmerah z vse bolj omejenimi naravnimi viri, novo poslovno konkurenčnost, novo definicijo vrednot, razvoj globalne zavesti in renesanso osebnega razvoja? Ali nam nova prebujena zavest ne želi povedati še nekaj več? Ali nam nova spoznanja o vlogi človeka, genetike, vpliva okolja, moči lastne volje ne odpirajo povsem novih dimenzij tudi v poslovnem svetu, tudi v načinu našega delovanja in sobivanja?

Challenge : Future je ena redkih izkustvenih globalnih platform, ki omogoča dejanske izkušnje multikulturalnega sodelovanja in ustvarjanja globalne zavesti, morda celo nove civilizacije.

Ta vprašanja in razmere, v katerih živimo, nas vabijo v spremembe pri delu, na delovnem mestu in predvsem v izobraževanju. Na prehodu s severa na jug in z zahoda na vzhod,

¹ Materialni viri, finančni viri, človeški viri.

iz korporativnega v socialno podjetništvo, od velikih, dragih in institucionalnih organizacij do majhnih, nepredvidljivih in lokalnih igralcev je zanesljivo le eno: nič ne bo tako, kot je bilo do sedaj.

Kakšne bodo te spremembe, smo se odločili raziskati v *Challenge : Future*, inovacijskem ekosistemu za globalno sodelovanje mladih, z eno največjih mrež mladih iz več kot 200 držav, skupaj s partnerji AT Kearney, evropskim projektom *Youth in Action*, združenjem poslovnih šol CEEMAN, mariborsko univerzo – RAZ:UM in podjetjem Vibacom. V novembru 2012 smo objavili tekmovanja za najboljše ideje, projekte študentov ter mladih do 30. leta in izvedli dve obsežnejši raziskavi s krovno temo *Prihodnost dela*, kompleksno in

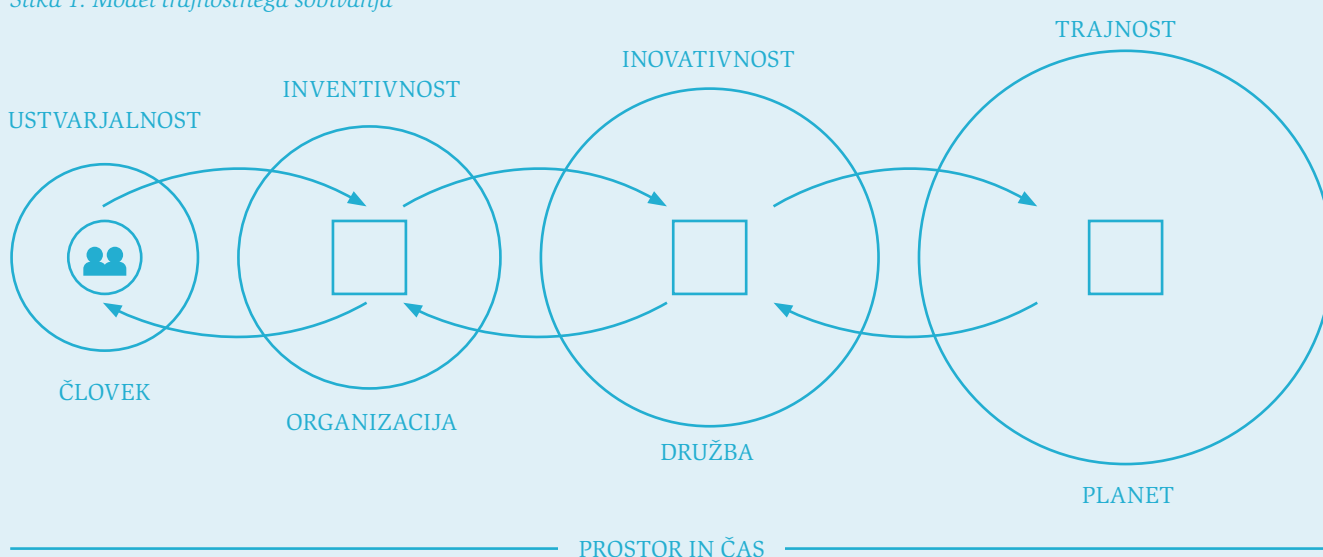
izjemno aktualno temo, ki smo jo strukturirali s komplementarnimi vsebinami *My Dream job in 2022* (Sanjska zaposlitev v letu 2022), *My dream education in 2022* (Sanjsko izobraževanje v letu 2022), *Fighting Youth Unemployment* (Boj proti brezposelnosti mladih) in s tem, kako povečati nekonkurenčnost gospodarstva v Srednji in Vzhodni Evropi.

Vse več je timov, katerih člani so z različnih univerz in celo iz različnih držav.

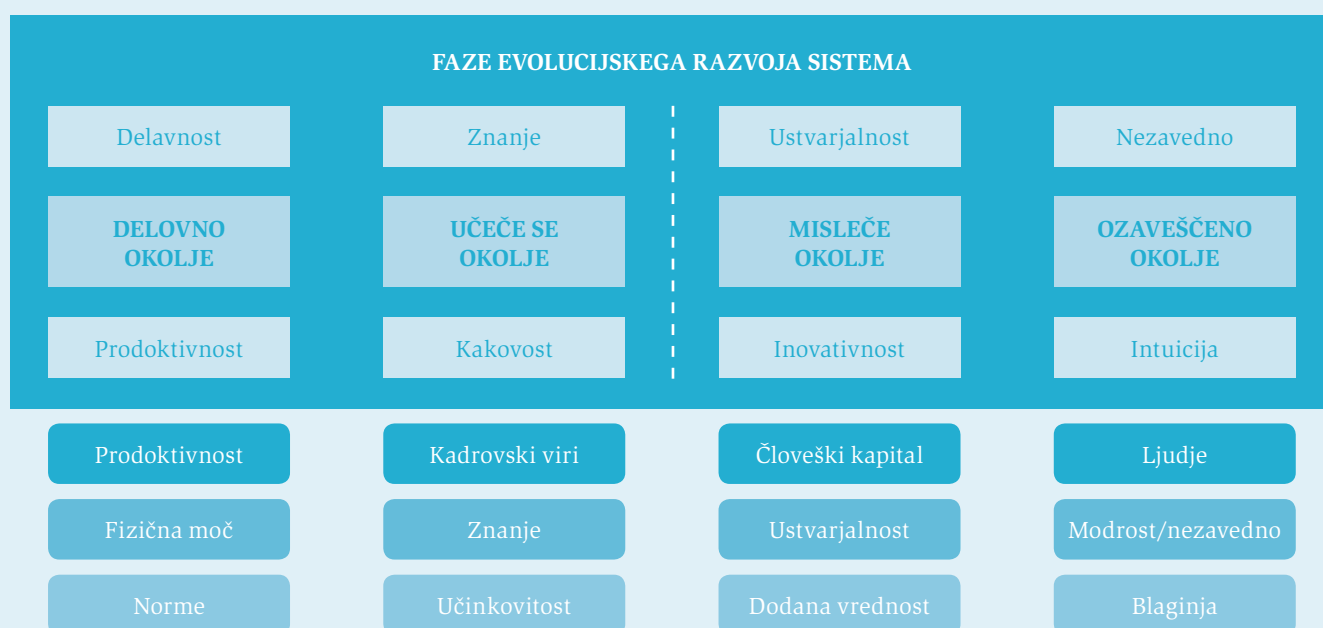
Osnovni namen celoletnega projekta seveda ni bil le raziskovalen. Motiviral je mlade, da

Povečuje se potreba po večjem poudarku na metodah lateralnega in holističnega učenja, dinamičnem in aktivnem pridobivanju informacij, modelih logičnega razmišljanja, povečevanju ustvarjalnih sposobnosti, oblikovanju dinamičnih globalnih mrež, samoorganiziranju in mrežnem povezovanju ljudi, večni-vojskem/ciljnem komuniciranju, vključujočem razvoju socialnega kapitala in ustvarjanju razmer za razcvet posameznika ter njegovih sposobnosti.

Slika 1: Model trajnostnega sobivanja

Slika 2: Razvoj odnosa do ljudi z evolucijskega vidika sistemov

Raziskava je potekala v obliki ankete na osnovi kombinacije tipov vprašanj: od faktorskih do odprtih. Anketna je bila podprta z analizo oddanih idejnih rešitev na tekmovanju, ki so vključevala tudi izkustvena vprašanja.

Challenge: Future 2013

Število udeležencev: 34.886
Število projektov: 1389
Število mentorjev: 106
Število šol: 1806
Število zastopanih držav: 204

Vsebina raziskave o prihodnosti dela in predstavitev najboljših idej, projektov in mladih talentov z vsega sveta bo predstavljena na *C : F Youth Forum* z naslovom *Creating Future with Creating Jobs* 23. 9. v Mariboru, 24. 9. 2013 pa bo v Ljubljani *C : F Business Forum*, stičišče med mladimi in gospodarstveniki: mladi bodo predstavili ideje za izboljšanje konkurenčnosti v Srednji in Vzhodni Evropi, podjetje AT Kearney pa rezultate raziskave.

sami raziščejo probleme in izzive, povezane z obravnavanimi področji, za njih poiščejo kreativne in inovativne rešitve in rešitve tudi preskusijo v praksi na ciljni publikli. Gre za udeležanje preprostega konfucijskega izreka *Povej mi in bom pozabil, pokaži mi in si bom morda zapomnil, vključi me in bom razumel*, ki smo ga v *Challenge : Future* dopolnili s tezo, da ne gre samo za razumevanje, temveč tudi motiviranje delovanja, akcije. Že tretje leto ugotavljamo, da skozi faze tekmovanja mladi pridobijo izkušnje, veščine in samozavest, ki jih nujno potrebujejo za učinkovitejši vstop na trg delovne sile ali zagon svojih poslovnih ali socialnih idej. Globalna platforma jim omogoči tudi globalno navzočnost, vidnost in povezanost z izzivi in mladimi z vsega sveta. Tako je *Challenge : Future* ena redkih **izkustvenih globalnih platform**, ki omogoča dejanske izkušnje **multikulturalnega sodelovanja in ustvarjanja globalne zavesti**, morda celo nove civilizacije.

Rezultati letošnjega projekta so izjemni, čeprav smo zaradi hudega finančnega položaja drastično znižali vrednost nagrad. Prijavilo se je kar 1398 skupin tekmovalec in 106 držav, s člani iz širokega spektra izobraževalnih institucij, kot sta univerzi Harvard in Oxford, pa tudi manjših fakultet iz Ruande, Ugande, Uzbekistana, Nepala ... Zanimiva dimenzija je struktura teh skupin. Opazili smo, da je že več kot 50 odstotkov skupin sestavljenih s člani z različnih fakultet,

porast pa je tudi v sodelovanju med državami, pri čemer prihaja do zanimivih kombinacij, recimo indijsko-pakistanski tim, indijsko-črno-gorski tim, madžarsko-nizozemski tim, poljsko-ameriški (ZDA) tim ipd.

Kako je videti prihodnost mladih

V obdobju od 4. 12. 2012 do 20. 5. 2013 smo izpeljali raziskavo med tekmovalci C : F, na katero je odgovorilo 602 mladih iz 82 držav.

- 1. Planiranje prihodnosti:** v primerjavi z raziskavami pred nekaj leti se povečuje delež mladih, ki dejansko **planira** svojo prihodnost. Pri tem odnosu do prihodnosti prednačijo mladi iz Azije. Kar 32,9 odstotka mladih ima osebni načrt do leta 2015 in nadaljnjih 32,1 odstotka mladih do leta 2020.
- 2. Odnos do prihodnosti:** v prihodnjih 10 letih se mladi ne glede na regijsko pripadnost najbolj **bojijo uničenja narave** – 76,1 odstotka, finančnega kolapsa – 71,8 odstotka, politične nestabilnosti – 72,6 odstotka in dviga temperatur ter gladine morja – 63,2 odstotka. Glede podnebni sprememb jih kar 43,3 odstotka pričakuje dramatične spremembe najpozneje do leta 2020 in 32,5 odstotka do leta 2030.
- 3. Brezposelnost mladih:** vzrok njihove velike brezposelnosti več kot polovica 50,6 odstotka vidi v ekonomski krizi, sledita **slabo znanje, dobljeno med študijem** s 30,8 odstotka in pomanjkanje podjetniškega mišljenja s 30,1 odstotka.
- 4. Delo:** med mladimi je splošno prepričanje, da je **prihodnost dela v lastnih podjetjih**, samozaposlitvah in tako imenovanem mikro delu (microjobs). In kaj oziroma kje želi ta globalna mladina delati? Kar 16,9 odstotka jih želi delati v **industriji tehnologije**, 12,7 odstotka v finančnih institucijah in 10,9 odstotka v turizmu, kot področje dela pa jih je kar 21,2 odstotka izbralo raziskave in razvoj, 16,6 odstotka projektni management, 13,7 odstotka management, 10,2 odstotka IT in 9,5 odstotka marketing. Pri navzkrižnem spraševanju z možnimi tremi preferencami med 14 odgovori za žaželene organizacije zaposlitve se jih je kar 30,9 odstotka izreklo za raziskovalne inštitute, 30,5 odstotka za multinacionalna podjetja, 42,2 odstotka za samostojni *start-up* in 24,3 odstotka za socialno podjetništvo.

Izobraževanje v prihodnosti v očeh mladih

Verjamem, da bo nova civilizacija globalna, planetarna. Za dosedanje civilizacije so značilni izrazita usmerjenost v znanost, tehnologijo, izrazita vertikalna osredotočenost

*struktur, zaprti sistemi in analitičen način razmišljanja, razumevanja in razlaganja soodvisnosti vsega, kar mi smo in s čimer sobivamo. V našem civilizacijskem obdobju se je znanost umestila kot enakovreden partner duhovnim vedam. S tem se je uravnotežilo dojetje materialnega, stvarnega, tuzemskega sveta in duhovnega, nezavednega, neotipljivega. Ključni poudarek je bil na nadgradnji individualne in kolektivne zavesti z organizacijsko zavestjo.*²

Analiza idej in projektov, ki je v prvi fazi tekmovanja razvijala poklice in zaposlitve prihodnosti, ni pokazala radikalnih novih pričakovanih ali inovacij, zato pa je potrdila **trend izjemne naklonjenosti mladih raziskavam in razvoju, ukvarjanju z zemljo in lokalno tradicijo**. Ti segmenti so tudi nosilni stebri novega izobraževalnega sistema, prikazanega v oddanih rešitvah v polfinalu. Treba je omeniti še nekaj: mladi želijo že med izobraževanjem pridobiti čim več praktičnih izkušenj, odkrivati izzive (težave in priložnosti) in jih izrabiti. Pri tem cenijo strokovno in mentorsko pomoč.

Presenečenje, ki smo ga doživeli po sojenju in odzivu strokovnih sodnikov, je, da so med zmagovalci prevladovali mladi z vzhodne poloble: iz azijskih držav in Avstralije, sledili so jim Poljaki, Slovenci in Hrvači. Pri tem se je treba vprašati, kaj je vzrok za premajhni drznost in kritičnost do izobraževalnega sistema v Evropi pri mladih. Zlasti, ker je po izjavah profesorjev, ki predavajo zunaj Evrope, kakovost evropskega šolanja prav v sposobnosti kritičnega mišljenja. Za mlade je značilen tudi močan klic po uporabnem in na izkušnjah temelječem znanju. Zavedajo se lastne prenikne dodane vrednosti ob vstopu na trg delovne sile oziroma zdi se jim, da med študijem niso razvili kompetenc, ki bi delodajalcem takoj pomagala ustvarjati dodano vrednost. To se zlasti izraža z vsebino, povezano s podjetništvom, pri čemer si želijo **večjega stika z realnimi problemi, mentorji in realnostjo trga**.

Zaradi zelo visoke frekvence sprememb v odnosih med ljudmi in strukturami ter v vedenju in potrebah ljudi se nakazujejo **želje mladih po integraciji socialnih, celo duhovnih dimenzij v izobraževanje**. Razlog je lahko v veliki želji po raziskovanju lastnega potenciala, razumejo pa tudi, da ima vsako živo bitje v sebi unikatno sporočilo za razvoj podjetja, družbe in planeta Zemlja. Bilo je celo več predlogov mladih, ki so vključili v izobraževalni sistem prenos procesov iz narave in biomimikrijo.

Izziv za slovenske kadrovice

Srednja in Vzhodna Evropa v letošnji raziskavi sicer nista bili prepoznani kot center gospodarskega razvoja, vendar so premisleka

² »Preoblikujmo izobraževanje takoj«, Bulc, V., mednarodni simpozij *The Future of Work and Learning*, DOBA Fakulteta, 11. aprila 2013.

vredni podatki in iztočnica, da kar 73,6 odstotka mladih z vsega sveta vidi to regijo kot potencialno destinacijo njihove zaposlitve do leta 2022. Gre za izjemno pozitiven odziv, zlasti zaradi ujetosti tega dela Evrope, v primerjavi z razvitimi zahodnimi trgi, v preslabi inovativnosti in previsokih stroških dela v primerjavi z Vzhodom. Ključni razlog za takšen rezultat so lahko socialno-ekonomske razmere tega dela sveta (Vzhodne in Srednje Evrope), ki je v primerjavi s preostalim svetom v fazi stagnacije, iskanja nove identitete, razčiščevanja zgodovinskih in nacionalnih interesov. Vendar so iz enakega razloga ekonomske napovedi dolgoročno v prid tej regiji. Pri tem so največja prednost te regije multikulturalnost in jeziki, ki jih govorijo mlade generacije. Strokovnjake, ki se poklicno ukvarjajo z ljudmi, čaka še veliko dela. V razumevanju potreb za razvoj vseh dimenzij delovanja človeka (fi-

zična, intelektualna, duhovna, emocionalna, energijska in socialna), sodobnih oblik vodenja, sodelovanja in soustvarjanja ter potrebnih kompetenc za učinkovito in proaktivno sodelovanje v novih kombinacijah, strukturah. To bo izziv tudi pri celostnem razvoju kadrovskega profesionalcev in prebijanju njihovih meja v smeri mogočega, inovativnega, koristnega.

■ **Mag. Violeta Bulc** je inovatorica, podjetnica, ustanoviteljica in direktorica podjetja *Vibacom*, iniciatorica in koordinatorka civilne iniciative *InCo* gibanje za inovativne preboje ter podpredsednica *Challenge : Future* za področje inovativnosti.

■ **Mag. Andreja Kodrin** je ustanoviteljica in predsednica *Challenge: Future*, globalne mreže za nove rešitve in inovacijskega ekosistema za mlade, in podjetja *Third Millennium Knowledge – TMK Lab*.

Sklepne misli

Trendi, projekti mladih in njihovi odzivi v anketi o prihodnjih oblikah dela, vabijo, da resno premislimo o oblikah šolanja, izobraževanja in usposabljanja: na ravni obveznega šolanja, dodatnega formalnega izobraževanja in dopolnilnega usposabljanja. Če prisluhnemo sporočilom mladih, bodo morale spremembe upoštevati več praktičnega dela pri konkretnih, življenjskih izzivih, vrhunskosti v mentorstvu, s poudarkom na učinkovitih oblikah sodelovanja ter soustvarjanja in vsestranskem razvoju osebnosti. In še enega njihovega povabila ne smemo prezreti: mladi želijo konstruktivno soustvarjati svojo prihodnost, tudi pri načrtovanju svojega izobraževanja. Predlagava, da jim podamo roko.

PLANET
GTV

PSIHOLOGIJA POGAJANJ

Kako doseči, kar želite, in ohraniti odnos

avtorja Rudija Tavčarja, MBA

Praktični priročnik ponuja **praktična znanja in nasvete**, ki jih boste lahko uporabili **v pogajanjih s svojimi poslovnimi partnerji, nadrejenimi, sodelavci in tudi doma**. S tehnikami, ki se jih boste naučili in jih v priloženih vajah praktično preizkusili, boste bolje razumeli sebe, svoje prednosti in omejitve ter pogajalske partnerje!

Izvedeli boste tudi kakšne izkušnje in mnenja o pogajanjih imajo slovenski managerji!

Zagotovite si svoj izvod knjižne uspešnice!

Več o knjigi na www.planetgv.si.

Knjigo lahko naročite po pošti: Planet GV, d. o. o., Železna cesta 18, 1000 Ljubljana; po faksu: 01/30 94 445, po e-pošti: knjigarna@planetgv.si ali preko spleta na www.planetgv.si.